

Notificació d'incidents en la seguretat del pacient en l'hospitalització d'aguts a Catalunya

Dades de 2021

Setembre de 2023

Autors:

Eva López Guerrero

Virgínia Canals Giménez

Sara Román Ortega

Laura Navarro Vila

Roser Bosser Giralt

Glòria Oliva Oliva

Manel Rabanal Tornero

Clara Pareja Rossell

Servei de Promoció de la Qualitat i la Bioètica

Subdirecció General d'Ordenació i Qualitat Sanitàries i Farmacèutiques

Direcció General d'Ordenació i Regulació Sanitària

© 2023, Generalitat de Catalunya. Departament de Salut.

Els continguts d'aquesta obra estan subjectes a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObresDerivades 4.0 Internacional.

La llicència es pot consultar a la pàgina [web de Creative Commons](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

Unitat promotora

Direcció General d'Ordenació i Regulació Sanitària

Primera edició:

Barcelona, setembre de 2023.

Assessorament editorial:

Gabinet del Conseller. Serveis editorials

Assessorament lingüístic:

Servei de Planificació Lingüística del Departament de Salut

Pla editorial 2023:

Núm. de registre 6571

Disseny de plantilla accessible 1.06.

Oficina de Comunicació. Identitat Corporativa.

Sumari

1	Introducció i objectiu.....	4
2	Descripció general de les notificacions d'incidents	5
2.1	Notificacions totals segons la gravetat de l'incident.....	5
2.2	Notificacions totals segons l'àmbit assistencial.....	7
3	Descripció dels incidents registrats en l'hospitalització d'aguts	8
3.1	Notificacions segons l'any	8
3.2	Notificacions segons la gravetat de l'incident.....	8
3.3	Notificacions segons la probabilitat que es produeixi l'incident	10
3.4	Notificacions segons el risc de l'incident	10
3.5	Notificacions segons el tipus d'incident.....	11
3.5.1	Descripció de les notificacions d'incidents relacionats amb les caigudes	12
3.5.2	Descripció de les notificacions d'incidents relacionats amb la medicació	15
3.6	Notificacions segons l'àrea hospitalària	17
3.7	Notificacions segons el mes de l'any	17
3.8	Notificacions segons el perfil del professional notificador	18
3.9	Notificacions segons l'edat del pacient	19
3.10	Notificacions segons els factors contribuents generals	20
3.10.1	Notificacions segons els factors contribuents relacionats amb el professional	21
3.10.2	Notificacions segons els factors contribuents relacionats amb el pacient	22
3.10.3	Notificacions segons els factors contribuents relacionats amb l'organització.....	23
4	Annexos.....	25
4.1	Gravetat.....	25
4.2	Probabilitat.....	25
4.3	Risc.....	26

1 Introducció i objectiu

Un incident relacionat amb la seguretat del pacient és qualsevol esdeveniment o circumstància que ha ocasionat o podria haver ocasionat un dany innecessari i involuntari a un pacient a conseqüència de l'assistència sanitària.

Com cada any, el Servei de Promoció de la Qualitat i la Bioètica elabora un informe on analitza els incidents esdevinguts a la xarxa hospitalària d'utilització pública (XHUP) i consorcis i a l'atenció primària relacionats amb la seguretat dels pacients. L'objectiu és fer un recull dels incidents que en permeti fer una anàlisi i buscar solucions per tal de reduir-ne el nombre i la freqüència amb la finalitat d'augmentar la seguretat del pacient durant l'assistència sanitària.

El sistema que s'utilitza en l'actualitat per fer la notificació d'aquests incidents és l'SNiSP Cat (sistema de notificació d'incidents de seguretat dels pacients de Catalunya), plataforma en línia que dona continuïtat al sistema de notificació d'incidents TPSC Cloud, que es va implantar el 2013. En aquest sistema es poden notificar tot tipus d'incidents relacionats amb la seguretat dels pacients de manera voluntària, confidencial, anònima i no punitiva.

Les dades que s'analitzen a continuació corresponen a l'any 2021, però cal tenir en compte que les notificacions analitzades en aquest informe corresponen únicament a les que els centres han tancat, una vegada revisades pels gestors de l'eina. Per tant, el nombre d'incidents anual depèn del moment en què s'extreuen les dades (en aquest cas, l'11 d'agost de 2023).

2 Descripció general de les notificacions d'incidents

L'11 d'agost de 2023 es van extreure del sistema 11.938 notificacions d'incidents gestionades i tancades, corresponents a l'any 2021. Coincidint amb la pandèmia originada pel coronavirus SARS-CoV-2, la notificació d'incidents al 2021 es manté a nivells similars als del 2020, quan es van registrar 12.268 notificacions. Malgrat això, la xifra de 2021 representa una reducció d'aproximadament el 29% respecte del nombre de notificacions, 16.706, tancades el 2019 (vegeu la figura 1).

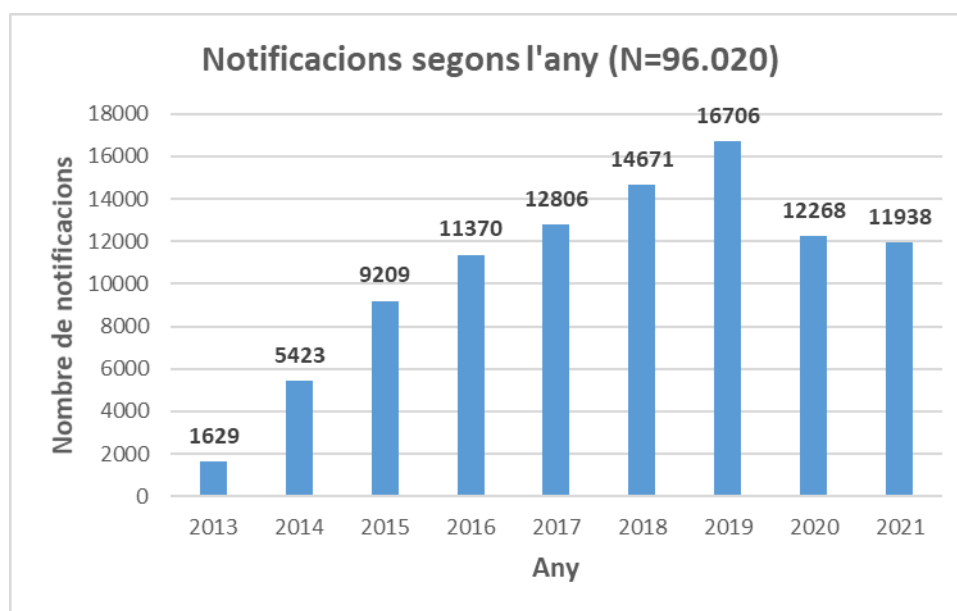

Figura 1. Evolució del nombre de notificacions d'incidents de l'any 2013 al 2021.

2.1 Notificacions totals segons la gravetat de l'incident

Durant l'any 2021 s'han reportat 58 incidents amb la categoria de "Catastròfics", que significa que han ocasionat la mort del pacient o que hi han contribuït, els quals han representat menys de l'1% dels incidents notificats. No obstant això, la majoria dels incidents que es produeixen, aproximadament el 41% (4.944 notificacions), arriben al pacient però no li produeixen lesió ni requereixen observació, és a dir, tenen una gravetat mínima (vegeu la figura 2 i l'[annex 4.1](#)).

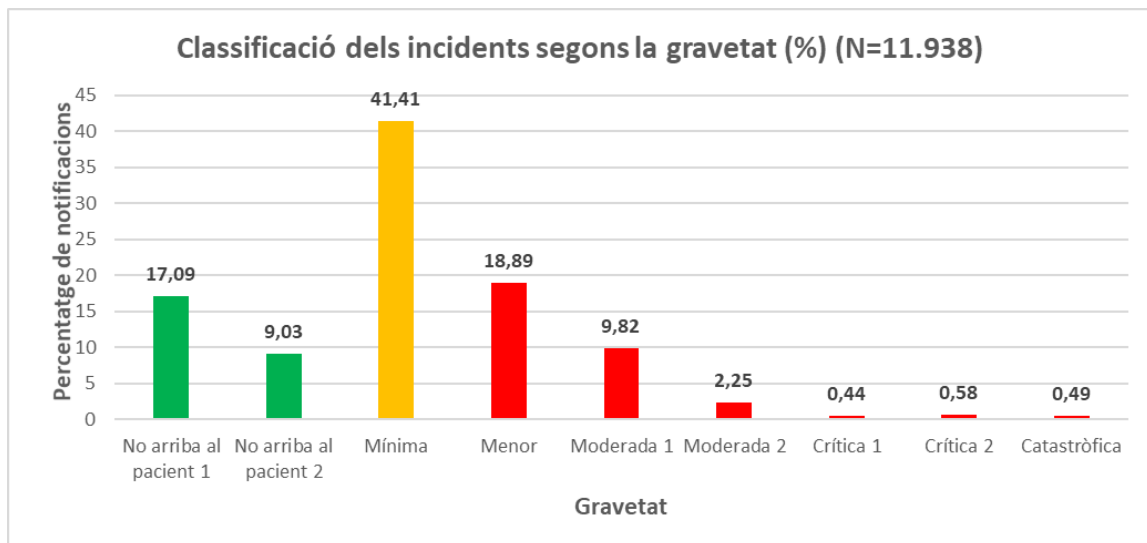

Figura 2. Classificació de les notificacions totals segons la gravetat de l'incident, expressada en percentatges.

Dels 11.938 incidents notificats l'any 2021, destaquem que aproximadament el 26% (3.118 notificacions) no arriben al pacient. Malgrat això, aproximadament un 32% (3.876 notificacions) sí que hi arriben i li ocasionen dany (vegeu la figura 3).

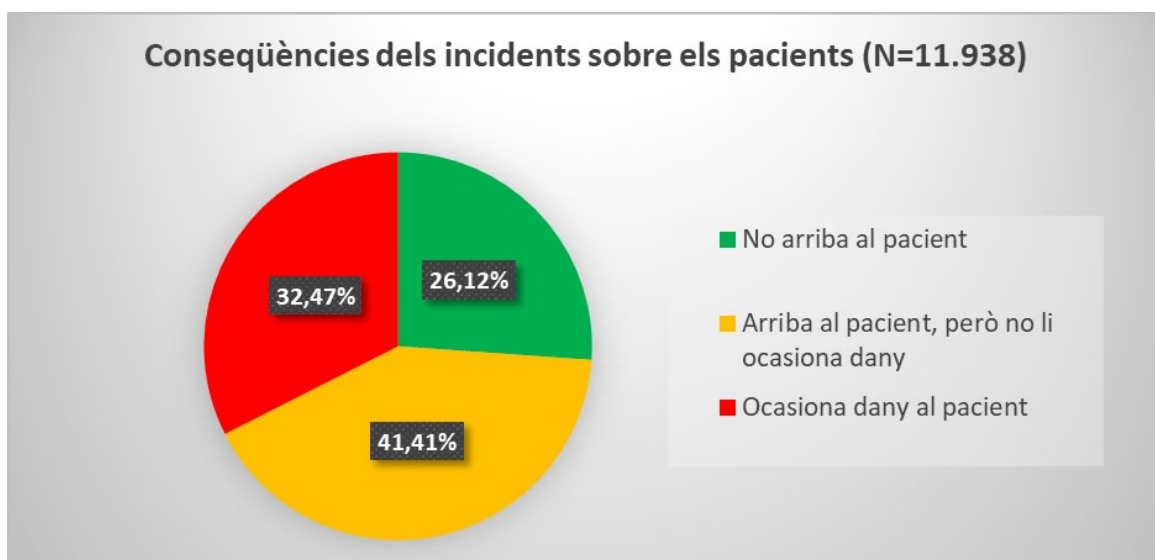

Figura 3. Classificació de les notificacions totals segons les conseqüències provocades al pacient, expressada en percentatges.

2.2 Notificacions totals segons l'àmbit assistencial

La distribució dels incidents segons l'àmbit assistencial on s'han originat durant l'any 2021 es representa al gràfic de la figura 4. L'hospitalització d'aguts és l'àmbit on es generen la majoria de notificacions, amb gairebé el 77% (9.176 notificacions) del total.

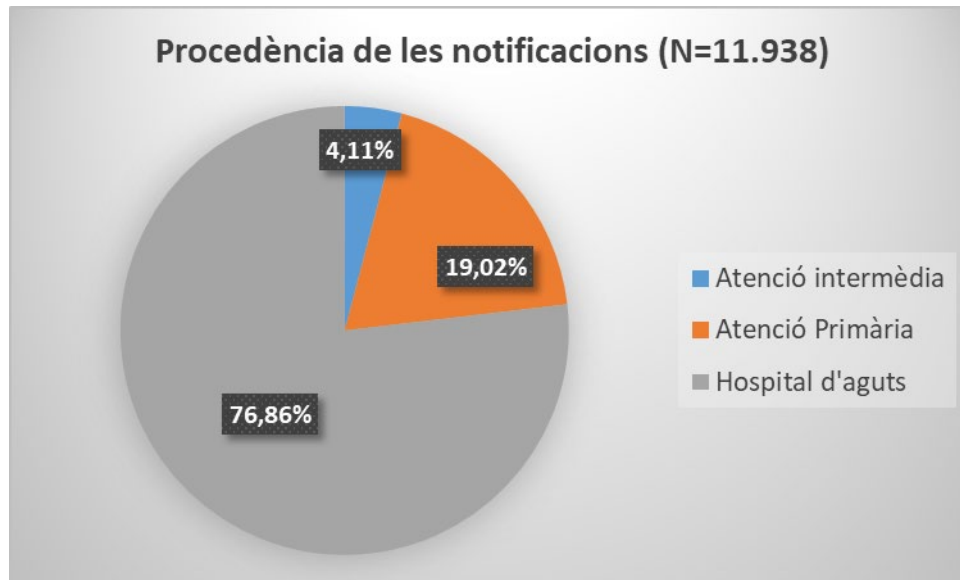

Figura 4. Àmbit de procedència de les notificacions de l'any 2021.

3 Descripció dels incidents registrats en l'hospitalització d'aguts

3.1 Notificacions segons l'any

El nombre de notificacions gestionades i tancades en hospitals d'aguts segons l'any es representa al gràfic de la figura 5 (extracció realitzada l'11 d'agost de 2023). El nombre total de notificacions de l'any 2021 és 9.176, lleugerament inferior al valor del 2020, amb 9.726 notificacions, el que representa una reducció d'aproximadament el 6% respecte del 2020, i del voltant del 12% respecte del 2019 (10.476 notificacions).

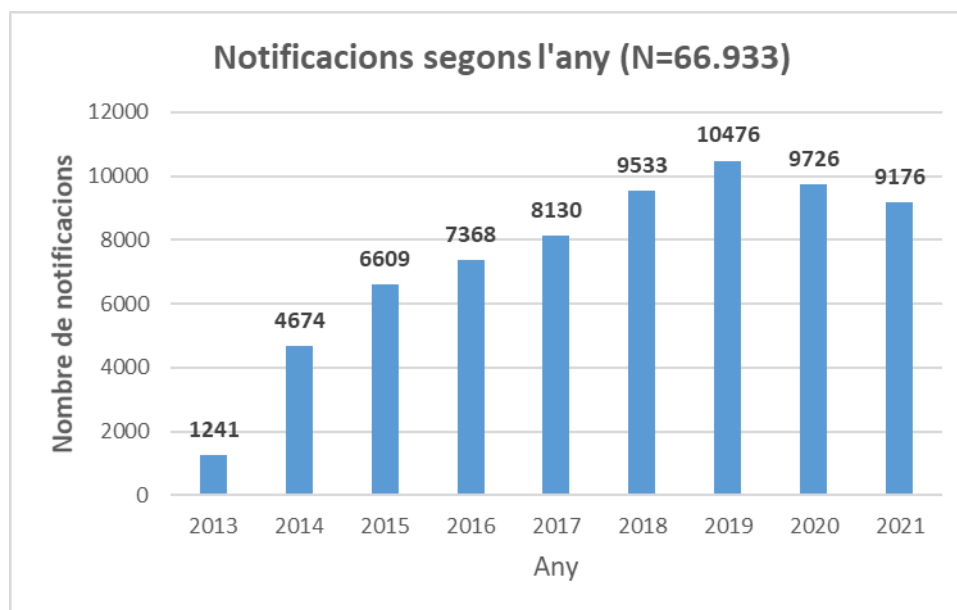

Figura 5. Evolució del nombre de notificacions en l'hospitalització d'aguts de l'any 2013 a l'any 2021.

3.2 Notificacions segons la gravetat de l'incident

En l'hospitalització d'aguts, els incidents amb un resultat de "Catastròfic" representen menys de l'1% dels incidents notificats (44 notificacions). Els incidents que es produeixen més freqüentment, en aproximadament el 40% dels casos (3.631 notificacions), són de gravetat mínima (vegeu la figura 6, annex 4.1).

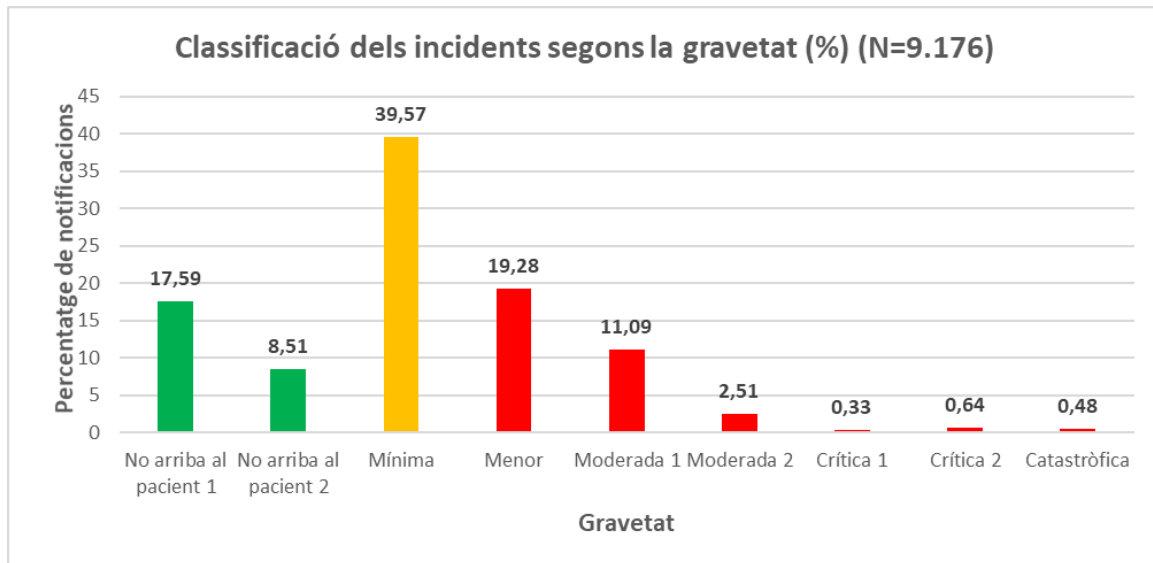

Figura 6. Classificació de les notificacions en l'hospitalització d'aguts segons la gravetat de l'incident, expressada en percentatges.

Dels 9.176 incidents notificats l'any 2021, aproximadament el 26% (2.395 notificacions) no arriben al pacient, mentre que aproximadament el 34% dels incidents (3.150 notificacions) hi arriba i li ocasiona algun tipus de dany (vegeu la figura 7).

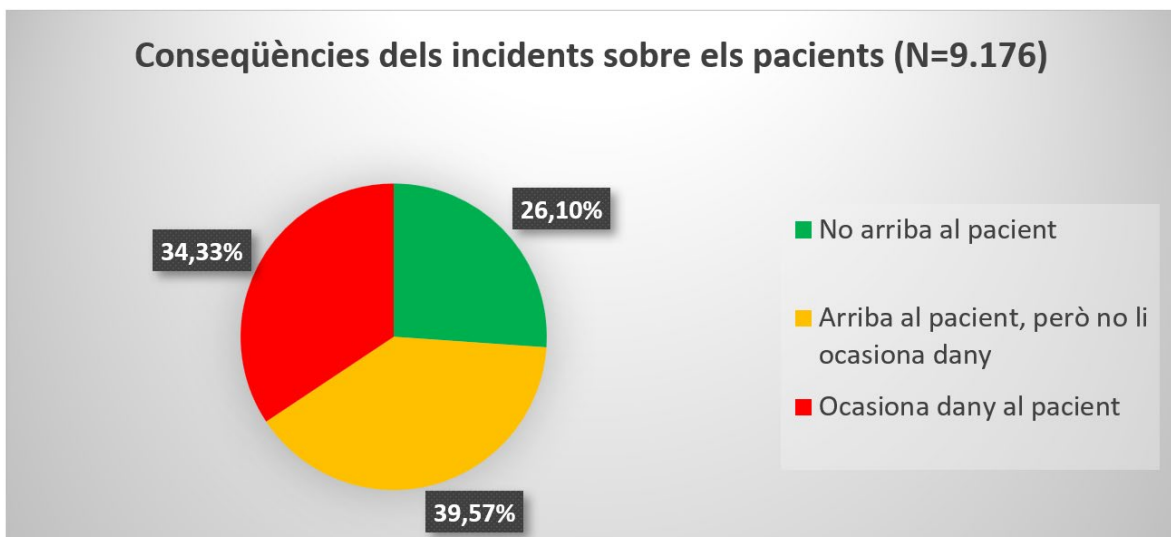

Figura 7. Classificació de les notificacions en l'hospitalització d'aguts segons les conseqüències provocades al pacient, expressada en percentatges.

3.3 Notificacions segons la probabilitat que es produeixi l'incident

El gràfic de la figura 8 mostra la classificació de les notificacions segons la probabilitat que es torni a produir un incident. Aproximadament un 32% (2.966 notificacions) es produeixen de forma possible/ocasional i gairebé un 24% (2.170 notificacions) tenen lloc de forma freqüent (vegeu l'[annex 4.2](#)).

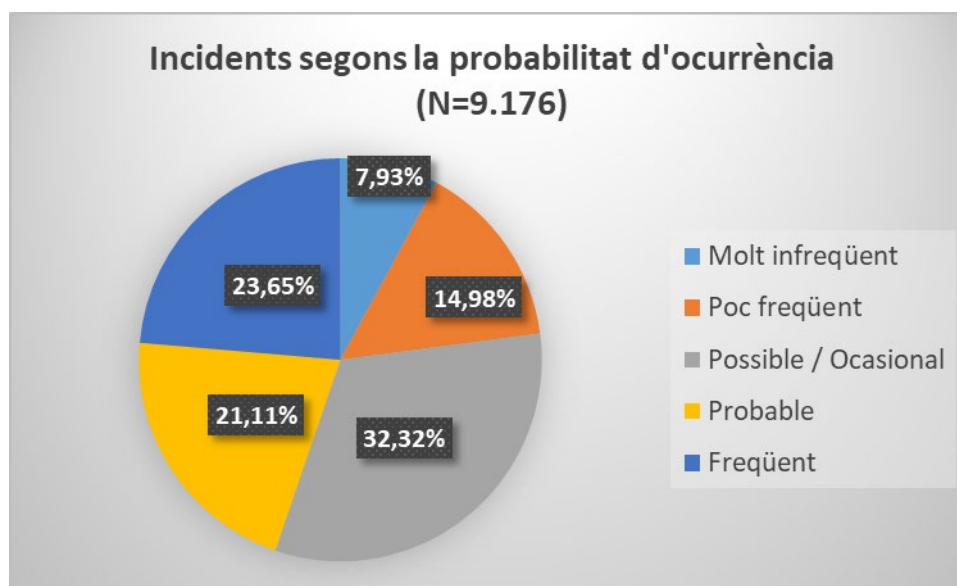

Figura 8. Classificació de les notificacions en l'hospitalització d'aguts segons la probabilitat que es tornin a produir, expressada en percentatges.

3.4 Notificacions segons el risc de l'incident

En la classificació dels incidents segons el risc, s'observa que aproximadament un 62% dels incidents es van classificar de *risc baix* o *molt baix* (5.687 notificacions); un 27%, de *risc moderat* (2.488 notificacions), i un 11% corresponen a incidents de *risc alt* o *extrem* (1.001 notificacions) (vegeu la figura 9 i l'[annex 4.3](#)).

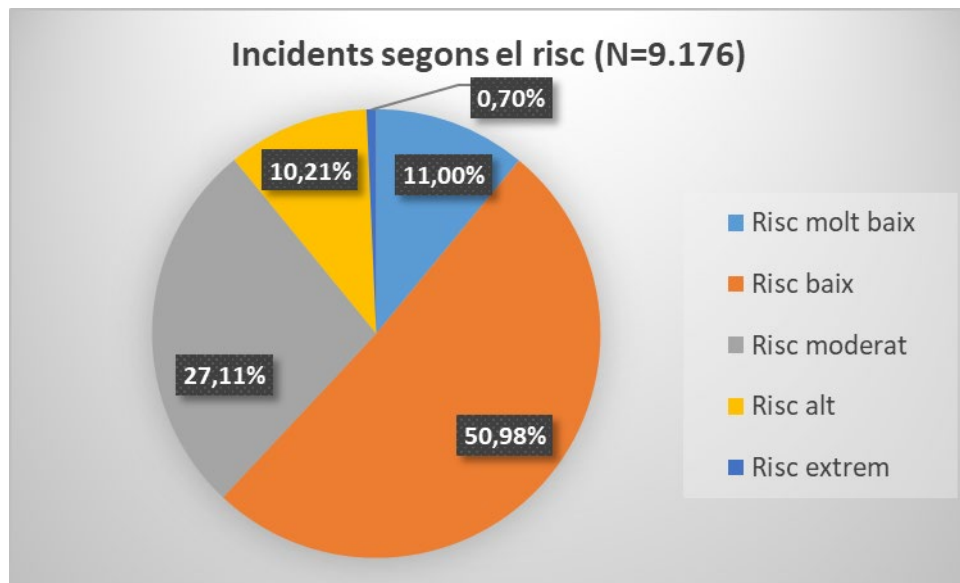

Figura 9. Classificació de les notificacions en l'hospitalització d'aguts segons el risc de l'incident, expressada en percentatges.

3.5 Notificacions segons el tipus d'incident

Al gràfic de la figura 10 es mostren els tipus d'incidents, classificats en catorze tipologies, així com el percentatge que representen del total dels 9.176 incidents registrats en l'hospitalització d'aguts. El percentatge més elevat, aproximadament un 33%, correspon als incidents relacionats amb *caigudes*, seguit dels incidents relacionats amb la *medicació*, que representen gairebé un 26%.

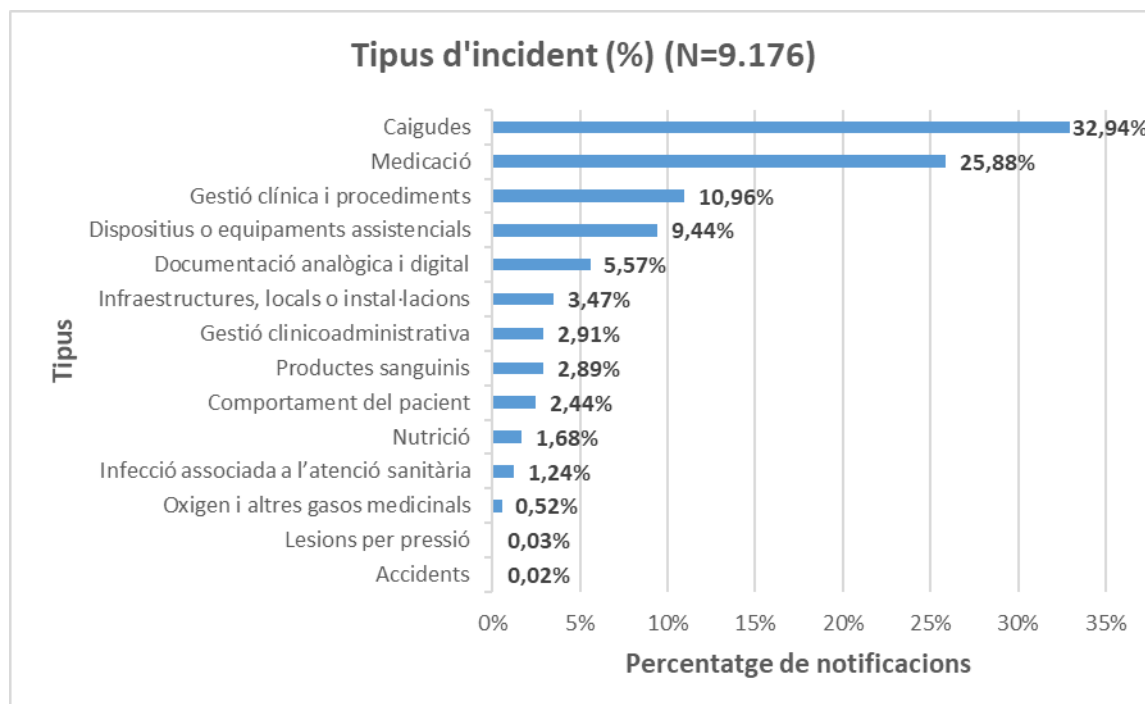

Figura 10. Percentatge de notificacions en l'hospitalització d'aguts en funció del tipus d'incident,

A continuació, s'analitzen amb més detall les categories que engloben més incidents: *caigudes* i *medicació*.

3.5.1 Descripció de les notificacions d'incidents relacionats amb les caigudes

En els hospitals d'aguts, durant l'any 2021, es van notificar 3.023 incidents relacionats amb *caigudes*.

Tipus de caiguda

El tipus de caiguda que es correspon amb un percentatge més elevat de casos és la *caiguda del llit, la llitera o la cadira* (33,87%), seguida de la *relliscada* (26,07%) i de la *pèrdua d'equilibri* (24,88%) (vegeu la figura 11).

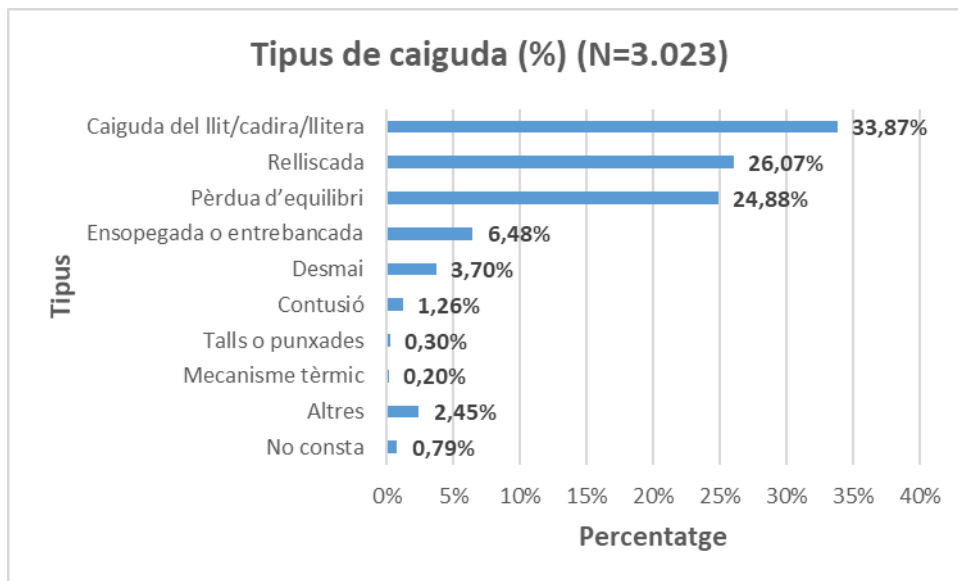

Figura 11. Percentatge de notificacions de caigudes en l'hospitalització d'aguts en funció del tipus de caiguda.

Elements implicats en les caigudes

En els 3.023 incidents relacionats amb *caigudes* notificats s'identifiquen un total de 2.964 elements implicats. Cal tenir en compte que en un mateix incident pot haver-hi més d'un element implicat. Els més freqüentment identificats han estat el *llit o llitera* (33,16%), seguit del *lavabo o vàter* (22,77%) i de la *cadira* (16,26%).

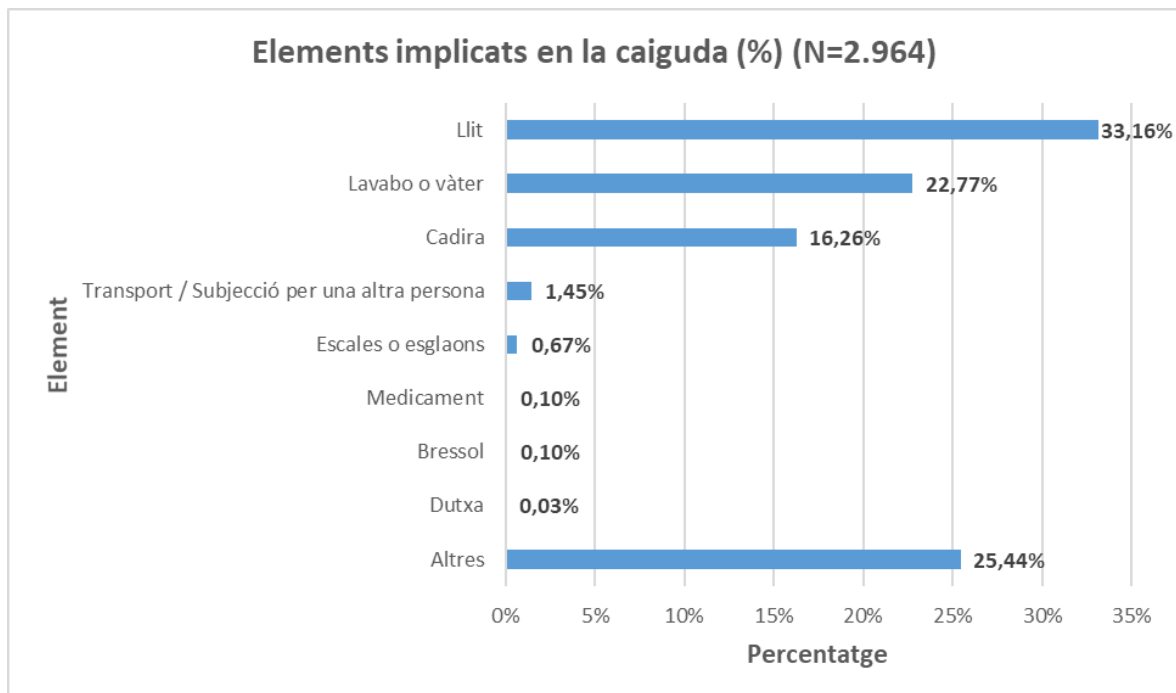

Figura 12. Elements implicats en la caiguda, expressats en percentatges.

Circumstàncies de la caiguda

En la figura 13 es presenten les circumstàncies en què tenen lloc més freqüentment les caigudes, variable recollida en aproximadament el 90% de les notificacions. Es constata que la majoria tenen lloc durant la *deambulació per l'habitació del pacient* (42,90%), seguides de la *posició estàtica* (22,06%) i les *transferències* (19,05%).

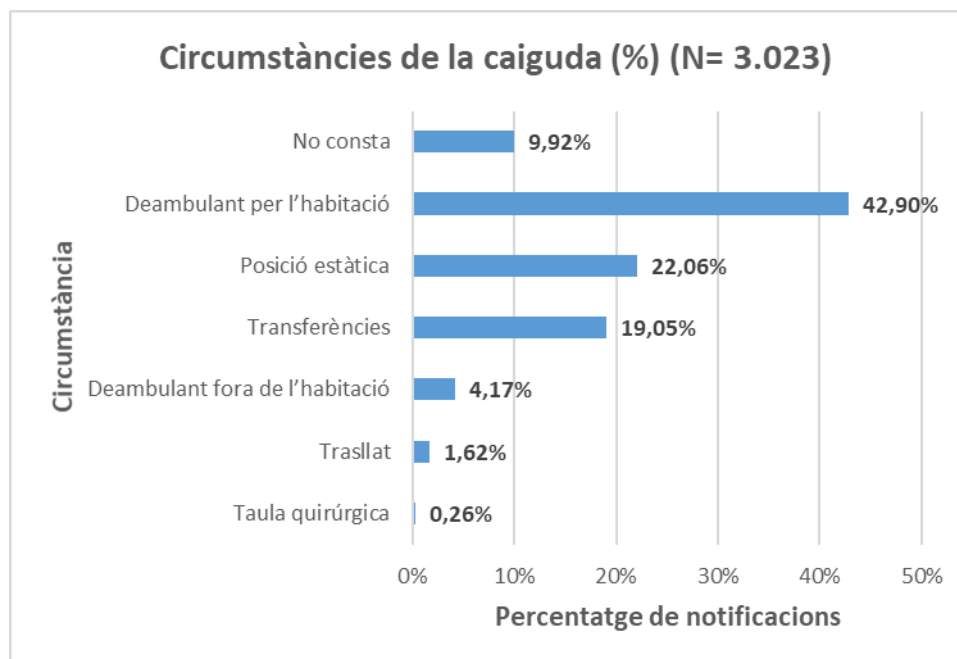

Figura 13. Percentatge de notificacions de caigudes en l'hospitalització d'aguts en funció de la circumstància en què es produeix la caiguda.

3.5.2 Descripció de les notificacions d'incidents relacionats amb la medicació

Com s'ha pogut observar al gràfic 10, els incidents relacionats amb la medicació, amb aproximadament el 26% (2.375 notificacions), són el segon tipus d'incident més freqüent.

Incidents de medicació segons la gravetat

El percentatge més elevat dels incidents relacionats amb els medicaments, aproximadament el 33%, tenen una gravetat mínima (795 notificacions). Així i tot, es produeixen incidents amb resultat "Catastròfic", concretament 7 notificacions, les quals representen menys de l'1% del total (vegeu la figura 14, [annex 4.1](#)).

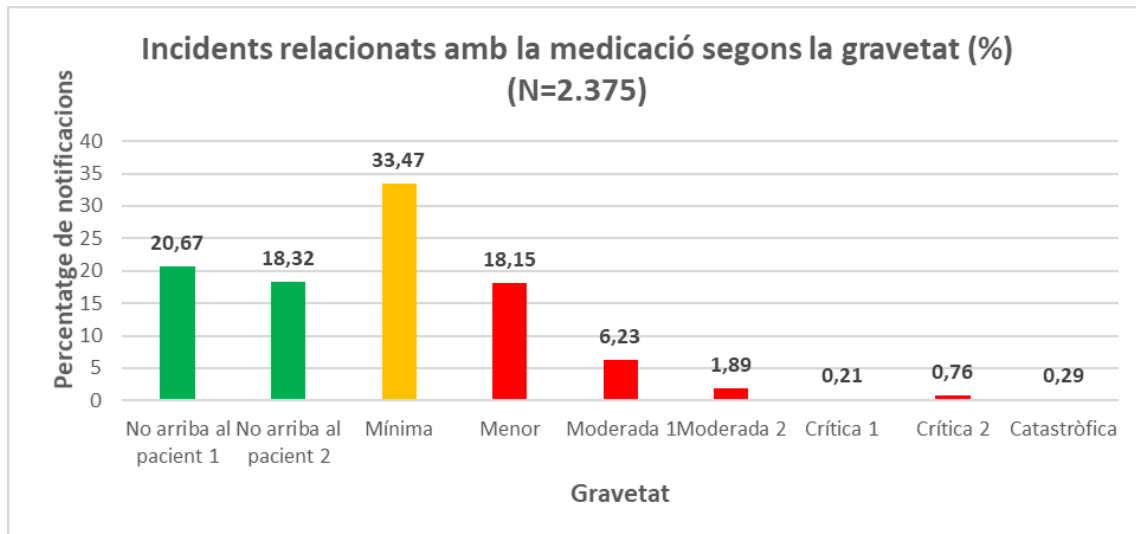

Figura 14. Percentatge de notificacions d'incidents de medicació en l'hospitalització d'aguts en funció de la gravetat.

En la figura 15 es presenten les conseqüències dels incidents relacionats amb la medicació. Cal destacar que en la majoria dels casos, gairebé el 39% (926 notificacions), l'incident no arriba al pacient. Tanmateix, en el 27,54% dels casos l'incident arriba al pacient i li ocasiona danys (654 notificacions).

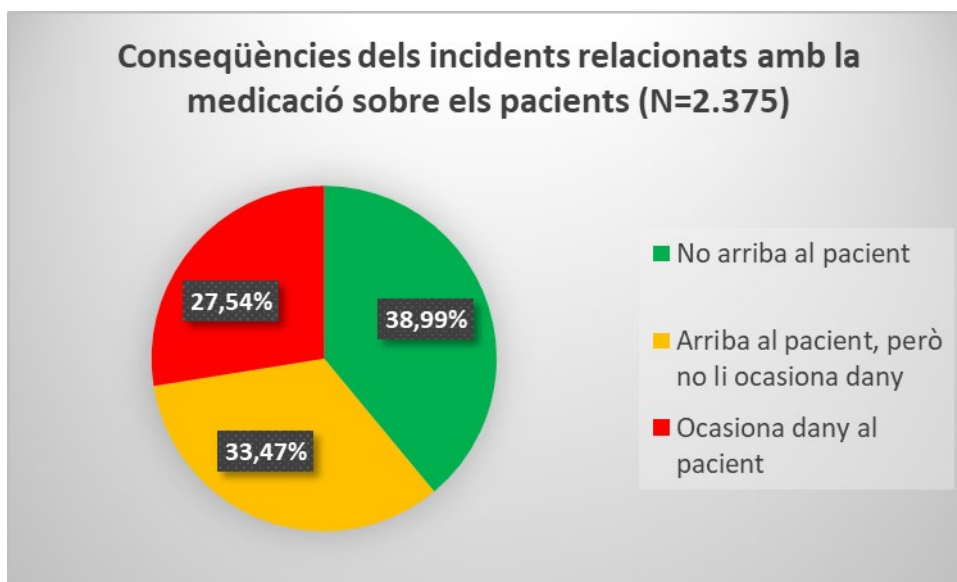

Figura 15. Percentatge de notificacions d'incidents de medicació en l'hospitalització d'aguts en funció de les seves conseqüències.

3.6 Notificacions segons l'àrea hospitalària

Les àrees hospitalàries d'on procedeixen la majoria dels incidents són l'hospitalització (72,20%), seguida de l'àrea d'urgències (12,73%) (vegeu la figura 16).

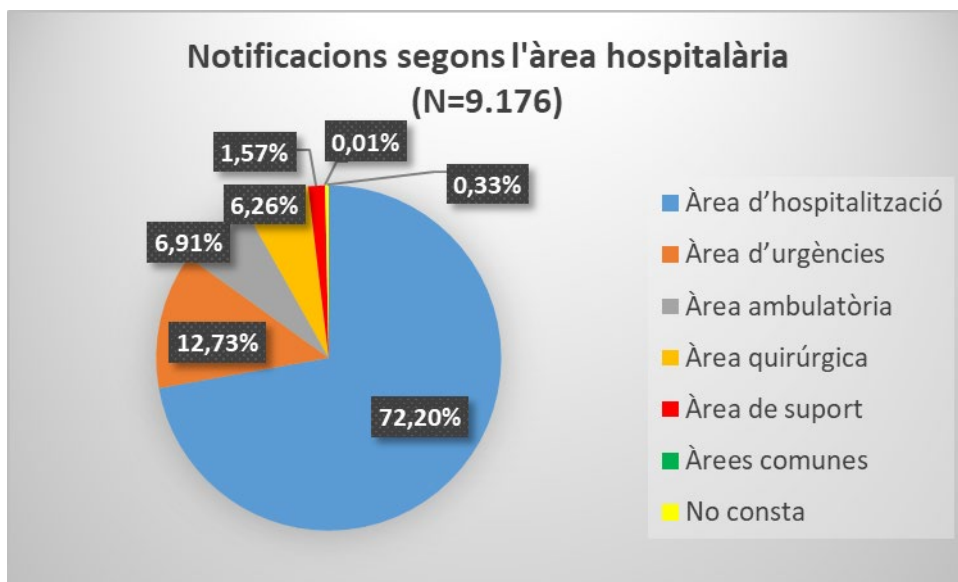

Figura 16. Percentatge de notificacions d'incidents en l'hospitalització d'aguts segons l'àrea hospitalària on han tingut lloc.

3.7 Notificacions segons el mes de l'any

El mes en el qual es va notificar un major nombre d'incidents va ser el mes de març, amb 995 notificacions, seguit de prop pels mesos de maig (993 notificacions) i abril (970 notificacions). El desembre va ser el mes en què es van registrar menys incidents (463 notificacions), seguit de l'agost (510 notificacions), com es pot veure a la figura 17.

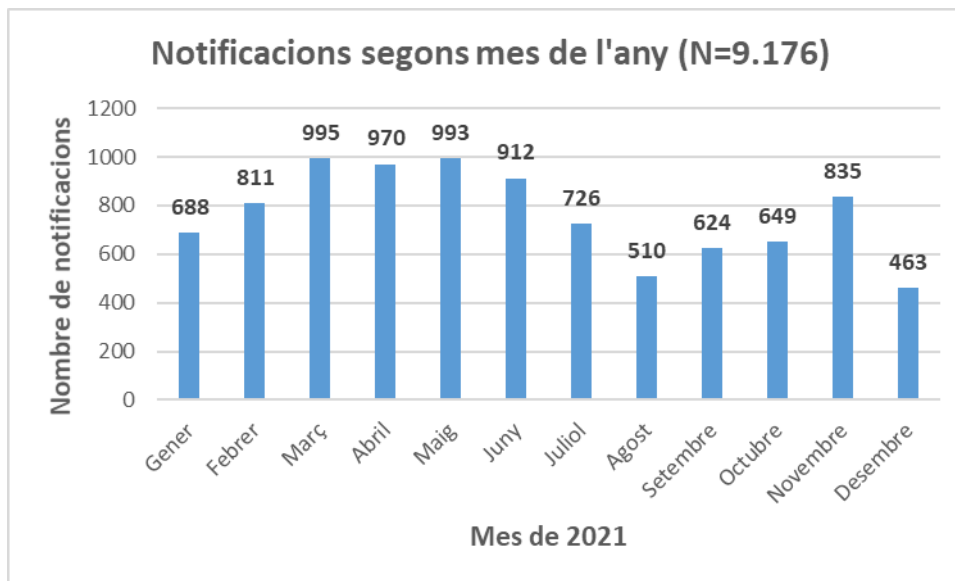

Figura 17. Nombre de notificacions en l'hospitalització d'aguts segons el mes de l'any 2021.

3.8 Notificacions segons el perfil del professional notificador

Només en, aproximadament, el 91% de les notificacions d'incidents el notificador va indicar el seu perfil professional. D'aquestes, és el personal d'infermeria qui més freqüentment va notificar (75,74%), seguit del personal mèdic (9,84%) i del personal farmacèutic (7,51%) (vegeu la figura 18).

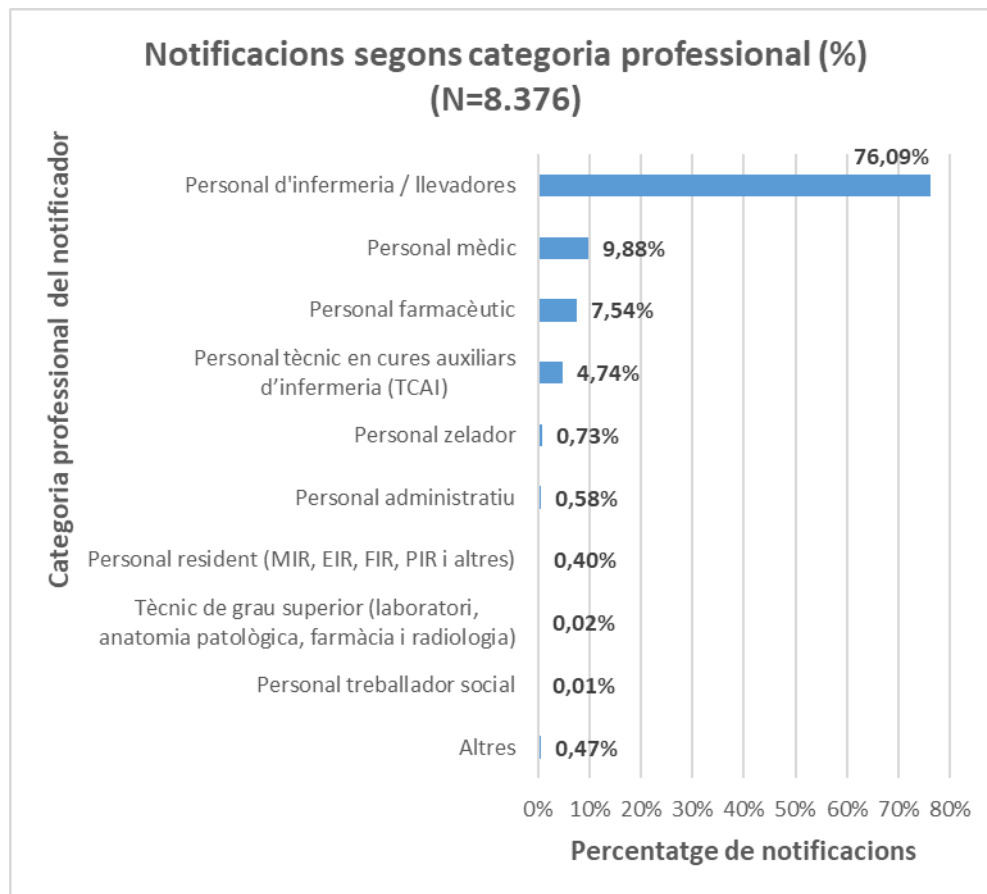

Figura 18. Percentatge de notificacions en l'hospitalització d'aguts segons el perfil professional del notificador.

3.9 Notificacions segons l'edat del pacient

L'edat del pacient només s'ha reportat en 7.578 notificacions, aproximadament un 83% del total. A la figura 19 es presenten els percentatges de notificacions per grups d'edat i s'observa que el major percentatge d'incidents implica els pacients de més edat: aproximadament un 23% afecta pacients de 81-90 anys, i un 22%, pacients de 71-80 anys.

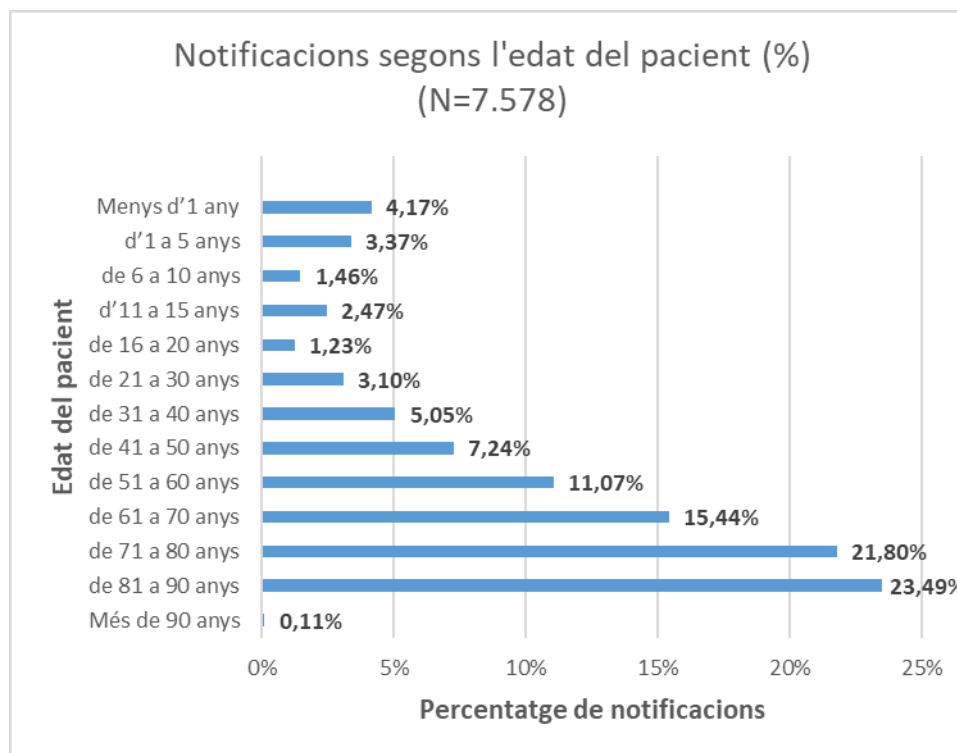

Figura 19. Percentatge de notificacions en l'hospitalització d'aguts segons l'edat del pacient.

3.10 Notificacions segons els factors contribuents generals

En l'origen o evolució d'un incident hi participen circumstàncies, accions o condicions que, en general, podem anomenar factors contribuents. En un incident, hi pot estar implicat més d'un factor contribuent que n'hagi afavorit l'ocurrència.

En les 9.176 notificacions d'incidents registrades, s'han identificat un total de 12.076 factors contribuents. Els factors que participen més activament en l'aparició dels incidents són els relacionats amb el professional (30,41%), els relacionats amb el pacient (29,29%) i els relacionats amb l'organització del servei (16,68%) (vegeu la figura 20).

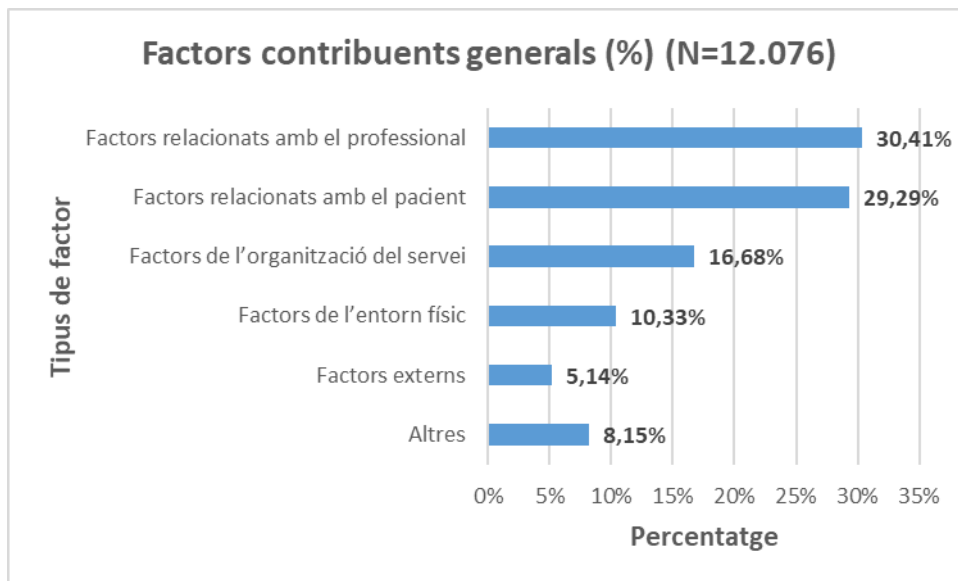

Figura 20. Tipus de factor contribuent general identificat en l'incident, expressat en percentatges (és possible identificar més d'un factor contribuent per incident).

3.10.1 Notificacions segons els factors contribuents relacionats amb el professional

En 3.672 notificacions d'incidents s'ha identificat almenys un factor contribuent relacionat amb el professional, amb un total de 8.654 factors registrats. D'aquests, el tipus més freqüentment implicat en l'aparició d'incidents són l'*aplicació incorrecta de normes/protocols* (20,16%), seguit de la *distracció o falta d'atenció* (16,03%) i l'*error tècnic: lapsus, distracció o error* (13,67%) (vegeu la figura 21).

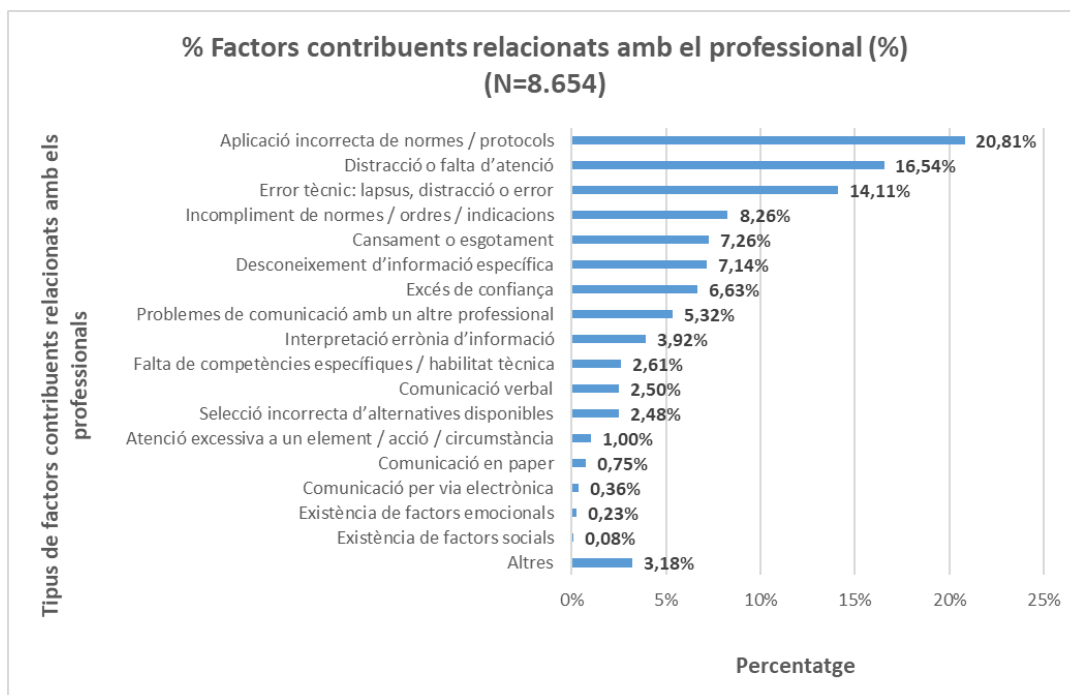

Figura 21. Tipus de factor contribuent relacionat amb el professional, expressat en percentatges (és possible identificar més d'un factor contribuent relacionat amb el professional per incident).

3.10.2 Notificacions segons els factors contribuents relacionats amb el pacient

En 3.537 notificacions d'incidents s'ha identificat almenys un factor contribuent relacionat amb el pacient, que sumen un total de 7.741 factors registrats. Analitzant amb detall aquests factors, s'observa que *l'actitud negativa o absència de col·laboració* és el factor més freqüentment identificat pels notificadors (20,33%), juntament amb la *complexitat clínica i malalties associades* (20,33%) (vegeu la figura 22).

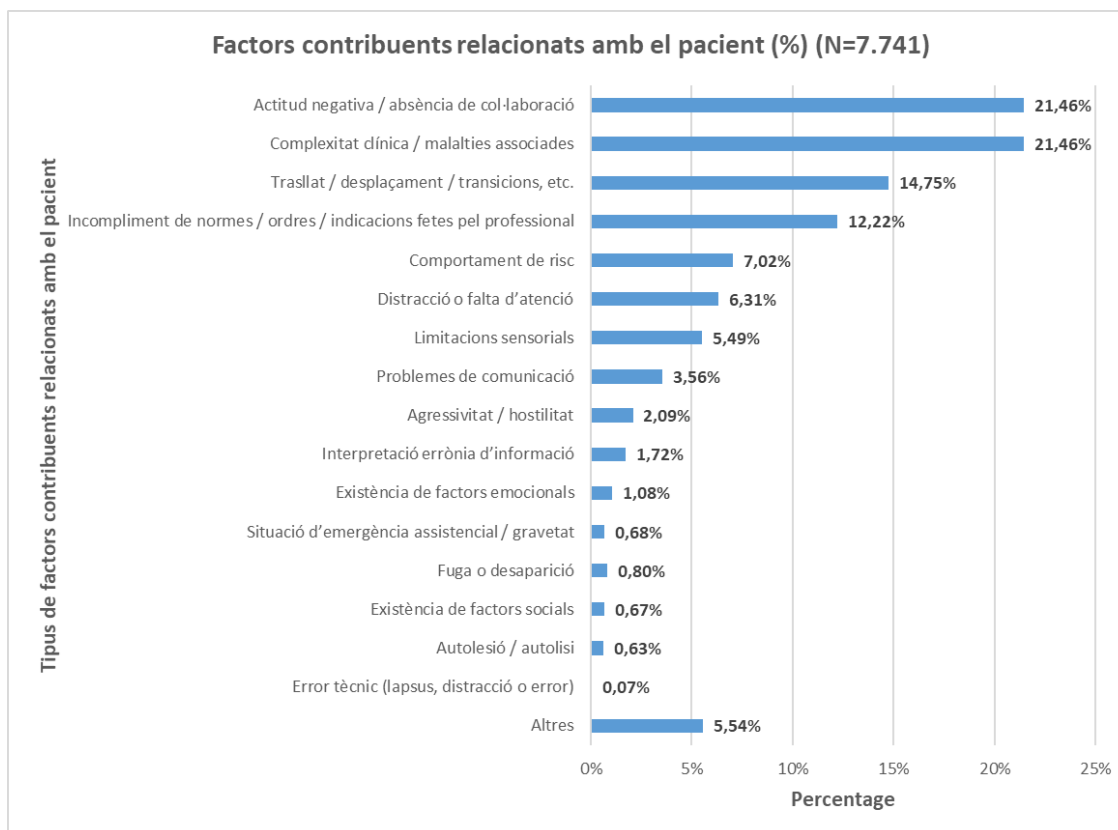

Figura 22. Tipus de factor contribuent relacionat amb el pacient, expressat en percentatges (és possible identificar més d'un factor contribuent relacionat amb el pacient per incident).

3.10.3 Notificacions segons els factors contribuents relacionats amb l'organització

En 2.014 notificacions d'incidents s'ha identificat almenys un factor contribuent relacionat amb l'organització del servei, amb un total de 3.546 factors registrats. D'aquests, els més freqüentment implicats en els incidents en l'hospitalització d'aguts són els vinculats a l'*organització dels equips* (26,96%), seguit dels *protocols, directrius, polítiques, procediments o processos* (23,18%) i dels *recursos o la càrrega de treball* (19,71%) (vegeu la figura 23).

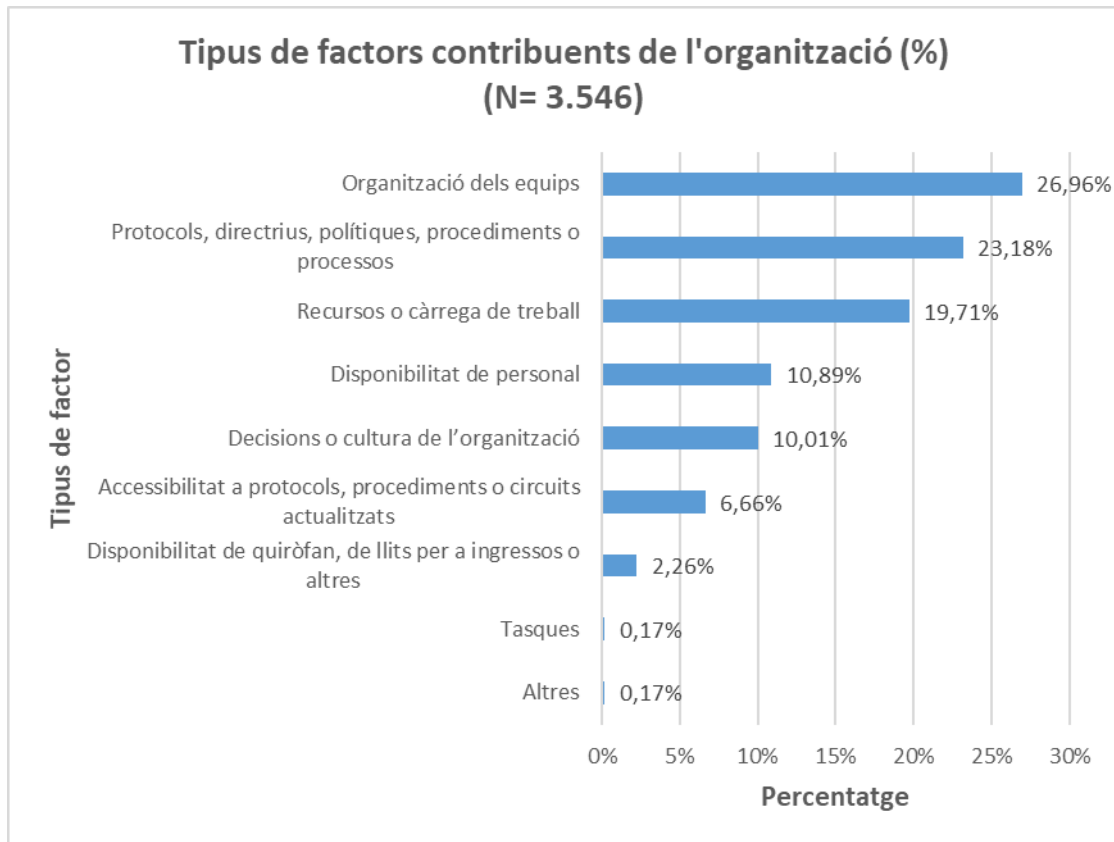

Figura 23. Tipus de factor contribuent relacionat amb l'organització, expressat en percentatges (és possible identificar més d'un factor contribuent relacionat amb l'organització per incident).

4 Annexos

4.1 Gravetat

- **No arriba al pacient 1:** circumstància amb capacitat de causar error.
- **No arriba al pacient 2:** l'error s'ha produït, però s'ha detectat abans que arribés al pacient.
- **Mínima:** l'error no ha produït lesió al pacient.
- **Menor:** el pacient ha requerit observació, però no s'ha produït lesió.
- **Moderada 1:** ha requerit tractament del pacient i/o li ha ocasionat lesió temporal.
- **Moderada 2:** ha requerit hospitalització o s'ha allargat i ha ocasionat lesió temporal.
- **Crítica 1:** ha produït una lesió permanent al pacient.
- **Crític 2:** ha produït en el pacient una situació propera a la mort.
- **Catastròfica:** ha produït la mort del pacient o hi ha contribuït.

4.2 Probabilitat

- **Molt infreqüent:** poc probable que es repeteixi. Pot passar només en circumstàncies excepcionals (al cap de més de 5 anys).
- **Poc freqüent:** pot esdevenir en algun moment cada 2-5 anys.
- **Possible/ocasional:** és possible que torni a passar o que passi 1-2 vegades l'any.
- **Probable:** pot passar sota diverses circumstàncies diverses vegades l'any.
- **Freqüent:** és esperable que torni a passar en les properes setmanes o mesos.

4.3 Risc

- **Risc molt baix:** verificació de possibles tendències de presentació a tot l'hospital.
- **Risc baix:** verificació de possibles tendències de presentació a l'àrea o al servei afectat.
- **Risc moderat:** requereix una valoració de l'incident i el seguiment de possibles tendències de presentació al servei afectat.
- **Risc alt:** requereix una anàlisi detallada de l'incident i l'adopció de mesures per difondre a l'àrea o al servei afectats.
- **Risc extrem:** requereix una anàlisi detallada de l'incident i l'adopció de mesures immediates per difondre a tot l'hospital.